

מחלקת רמת הכובש / מעוז חיים פלוגה ד' - פלמ"ח

=====

לשכת הקשר
הכתובת: אליהו ארן, רח' זאב ז'בוטינסקי 12, חיפה

חיפה, ל' שבט, תשס"ח
6 פברואר, 2008

ידיעון מס' 36

חברות וחברים יקרים,

1. אליעזר "לייזר" טל (קליין), 1925- 2008

אור ליום ששי י"ח בשבט תשס"ח (25.01.08) נפטר חברנו אליעזר טל. הוא הובא למנוחות בירושלים. לייזר הצטיין בזכות שקדנותו וסקרנותו. הוא מילא תפקידים חשובים במסגרת ה-פל"ם ועליה ב', היה מראשוני חיל-הים בו מילא תפקידים שונים, למד באוניברסיטה העברית וקיבל בה תואר ד"ר בתחום מדעי החיים והגיע להישגים אקדמאים. היה המנהל של המועצה הלאומית למחקר ולפיתוח (1967-1980), יועץ למדע וטכנולוגיה בבנק הבין-אמריקאי בושינגטון (1980-1984), פרסם מאמרים רבים וכן את הספר "חיל הים במלחמת העצמאות" (1964) עם מהדורה שניה בשנת 2002. הוא כתב את הספר Science Policy and Development השאיר אישה בת וכן.

2. קווים לדמותו של לייזר

את לייזר הכרתי לראשונה לפני כשבעים שנה בצופי הקהילה בתל-אביב. 70 שנה זו תקופה ארוכה והזיכרון כבר אינו מה שהיה (יש האומרים: "הזיכרון – זכרוננו לברכה") ובכל זאת זכורים לי הרבה דברים. ללייזר היתה ילדות קשה. לימודיו לא היו סדירים ועם זאת גילה פעילות במסגרת הצופים. הוא היה מופנם ורציני. נקשרה בינינו חברות יפה. אני חושב שזה היה במחנה העבודה בקיבוץ גבת בו חל בו מהפך והוא התחיל לקרוא ספרי עיון, לשמוע הרצאות ולשאול שאלות. כאשר התגייסנו ל-פלמ"ח ברמת-הכובש ואח"כ מעוז-חיים הוא

התחיל לגלות עניין בספרי ימאות ונעזר בתרגום מאנגלית ע"י חבריו עד שיום אחד בתחילת שנת 1944 הודיע שהוא עוזב את המחלקה ועובר למחלקה הימית בפלוגה י' של הפלמ"ח שזה אך הוקמה. הדבר עורר אי נחת כי היו כבר מקרים בהם עזבו אותנו חברים אך הפעם היתה זאת עזיבה במסגרת "המשפחה" וקיבלנו את זה בהבנה. בשנת 1996 פניתי אליכם באחד מהידיעונים בבקשה שתשלחו לי קיצור תולדות חיים ותמונות לארכיון הקטן שאני מנהל עבורכם. לא רבים נענו. לייזר היה אחד מהבודדים שנענו לקריאתי חומר מעניין המעיד על רצינות הכותב ואחריותו. השנים עשו את שלהן, התפורנו בארץ וגם בחו"ל. כל אחד עסק בתחום שונה. עם זאת על אף התרופפות הקשר הוא נשאר וכל פגישה היתה שמחה גדולה. כך אזכור את לייזר חברי.

י א ו ל י

3. קורות חיים

אליעזר נולד בארץ-ישראל בשנת 1925. התגייס לפלמ"ח במסגרת הכשרת הצופים ב' והוצב לפלוגה ד' ב-רמת-הכובש. בתחילת 1944 עבר למחלקה הימית בפלוגה י' במסגרת הגדוד הרביעי. היה מפקד קורס מפקדי סירות מס' 4 ומפקד-חניך בקורס חובלים מס' 2. במסגרת הפל"ח פיקד על שלוש ספינות מעפילים שהפליגו מאיטליה: "דב הוז", "כתריאל יפה" ו-"י"ד גיבורי גשר הזיו". היה אחראי על הימאים בהעפלה מאיטליה בשנת 1947. פיקד על הפעולה לפיצוץ באוניה "אמפייר הייוד" שהובילה את מעפילי "כתריאל יפה" לקפריסין. שרת בחיל-הים. היה המפקד הימי של יחידת הנחיתה. עם יחידה זו השתתף בקרבות לפריצת הדרך לנגב ביולי 1948. בהמשך היה ראש המחלקה לתכנון קרבי במפקדת חיל-הים ואחראי לגיבוש אסטרטגיה. היה אחראי להערכות חיל-הים במבצע "יואב" (אוקטובר 1948) ובמבצע "חורב" (דצמבר 1948).

פעילות אזרחית: למד באוניברסיטה העברית בירושלים בתחום מדעי החיים לתארים: Ph.D; M.Sc; B.Sc. היה מנהל המועצה הלאומית למחקר ופיתוח בשנים 1967-1980 ובהמשך היה היועץ למדע וטכנולוגיה בבנק הבין-אמריקאי ב-ווישינגטון, ארה"ב בשנים 1980-1984. פרסם מספר ספרים ביניהם: "מבצעי חיל-הים במלחמת העצמאות" (שתי מהדורות) וכן את הספר "Science Policy and Development" בשנת 1972.

מתוך אתר הפל"ח. פרוט מלא יותר מצוי בארכיון המחלקה.

4. פרידה מחבר

דברי הספד של נתן שרון בהלווית אליעזר

לזכרו של אליעזר, ידיד איש פלמ"ח ופל"ח, שתרם רבות לקידום המחקר המדעי בישראל.

נפגשתי עם אליעזר לראשונה לפני שבעים ש/נה בבית הספר תל נורדאו בתל-אביב, אותו סיימנו יחד ב-1939. ארבע שנים לאחר מכן נפגשנו שוב כאשר התגייסנו יחד למחלקת רמת-הכובש של פלוגה ד' של הפלמ"ח. ב-1944 נפרדו דרכינו כאשר אליעזר עבר לפלוגה הימית של הפלמ"ח, הפל"ח שבמסגרתו פיקד בין היתר על שלוש ספינות מעפילים והשתתף במבצעים אחרים, ביניהם בקרבות מלחמת העצמאות. לימים כתב ספר על תולדות חיל-הים שמהדורתו השנייה התפרסמה ב-2002.

עם שחרורו בדרגת סגן-אלוף פנה אליעזר ללימודי הביולוגיה באוניברסיטה העברית, תחילה לתואר מוסמך למדעים, ולאחר מכן לדוקטורט בחקר הסרטן בבית הספר לרפואה של הדסה. ב-1960 נפגשנו בשלישית כאשר נפתחה עבורנו תקופה של פעילות משותפת במסגרת המועצה הלאומית למחקר ופיתוח, תחילה בועדה לתעשיות מזון של המועצה, שבראשה עמד פרופ' משה

שילה ז"ל מן האוניברסיטה העברית וחבר אחר שלה היה פרופ' זקי ברק מהטכניון. לאחר סיום עבודתה של הועדה שרת אליעזר תקופה מסוימת כנספח מדעי בשגרירות ישראל בלונדון. עם שובו לארץ חזר לפעילות במועצה הלאומית למו"פ וב-1967 התמנה למנהלה..

על אליעזר כמנהל המועצה, תפקיד בו כיהן 13 שנים עד 1980 סיפר פרופ' אפרים קציר, נשיא המדינה לשעבר, שאליעזר היה קרוב אליו ושביקש ממני גם להעביר תנחומיו למשפחה על פטירתו של אליעזר. לדבריו של קציר, שאני מצטרף אליהם בכל הלב, מילא אליעזר תפקידו במסירות יתרה, בחכמה ובתבונה. הוא ארכן את המועצה מחדש, והפך אותה לגוף חשוב לפיתוח המחקר היישומי בישראל. הוא היה בקשר הדוק עם מדענים רבים בארץ, התייעץ איתם ושיתף אותם בגיבוש החלטותיו.

אליעזר ייצג את המדענים המעוניינים במחקר ופיתוח בתחומים האזרחיים בפני משרד האוצר. הוא אסף חומר ונתונים בשקידה ובביקורתיות, הציג אותם בבהירות ובחן בפני הגורמים המוסמכים, הגיש המלצות לפעולה, שלרוב זכו לאישור אותם גורמים. עם זאת, סיפר אפרים קציר, כי אליעזר היה מתלונן לפניו שלא תמיד היו אנשי האוצר מוכנים לשחרר את התקציבים לביצוע הפעולות הדרושות.

בסוף שנות השישים היה אליעזר חבר מרכזי בועדה שבראשה עמד אפרים קציר ואשר התמנתה ע"י ראש הממשלה לוי אשכול, שתפקידה היה להציע כיצד לארגן מחדש את המחקר המדעי האזרחי בישראל. אחת ההמלצות החשובות ביותר של ועדה זו היתה למנות מדענים ראשיים במשרדי הממשל. להמלצה זו יש עד היום השפעה מרחיקת לכת על קידום המחקר השימושי בישראל. לאליעזר היה חלק רב בהקמתו בשנות השישים של מכון קזאלי לכימיה יישומית באוניברסיטה העברית בירושלים. הוא היה פעיל עד ימיו האחרונים בהנהלת המכון, בקביעת תוכניות הפעולה של המכון ובהבערת תכניות העבודה שלו.

אליעזר היה אחד המומחים היחידים בארץ - ואולי היחיד - למדיניות המדע. הוא הוזמן להרצות ולכתוב על הנושא במסגרות שונות בישראל ומחוצה לה. בתחום זה פירסם כבר 1972 ספר חשוב בשם Science Policy Development שזכה להדים נרחבים. בין 1980 ל-1984 היה יועץ למדע וטכנולוגיה בבנק האמריקאי בווישינגטון ובין השאר הציע הצעות מפורטות לארגון המחקר המדעי באחדות ממדינות דרום אמריקה.

אליעזר היה אדם צנוע במדה לא רגילה, שזכה להערכה מאלה שהכירו אותו, ואף נתחבב על רבים.

תנחומי לדבורה, לשלומית וערן ולבני המשפחה האחרים.
יהי זכרו ברוך.

נתן שרון

אליעזר נקבר ב-27 ינואר כ' שבט תשס"ח בחלקת הפרופסורים בהר המנוחות, ירושלים.

נספח לידיעון מס' 36

חיפה, כ"ב שבט, תשס"ח
29 ינואר, 2008

לדבורה, שלומית וערן היקרים,

בצער רב קיבלתי הידיעה על פטירתו של אליעזר (לייזר כפי שכונה על ידו).

את לייזר הכרתי לפני כשבעים שנה בשבט צופי הקהילה בתל-אביב. יחד יצאנו למסעות ומחנות התגייסנו לפלמ"ח ברמת הכובש ואחרי שנים שרתנו יחד בחיל-הים. לייזר זכור לי כאדם שקול, רציני, אחראי ומסור.

באלבומי התמונות שלי מצויות כמה תמונות של לייזר. אחת מהן, הנושאת את התאריך 17.2.45 יקרה לי במיוחד. על גבה כתב לייזר:

לאליהו!
מחברך היקר
אליעזר

השנים עשו את שלהן גרנו בריחוק ולא הרבינו ולהפגש. כל פגישה היתה שמחה והרעות לא פסקה.

קבלו נא בשם כל אנשי המחלקה ומשפחותיהם ובשמי אני את תנחומינו העמוקים והכנים לכם ולכל בני משפחתכם.

ב י ד י ד ו ת

אליהו (יאולי) ארן